

Sygn. akt I UK 81/15

POSTANOWIENIE

Dnia 1 grudnia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z odwołania H. T.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Tomaszowie
Mazowieckim
o emeryturę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 1 grudnia 2015 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi
z dnia 14 listopada 2014 r., sygn. akt III AUa 166/14,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi wyrokiem z dnia 14 listopada 2014 r. oddalił apelację ubezpieczonego H. T. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 28 listopada 2013 r., mocą którego oddalono odwołanie ubezpieczonego od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Tomaszowie Mazowieckim z dnia 19 marca 2013 r. i z dnia 10 lipca 2013 r., którymi to decyzjami organ rentowy odmówił przyznania ubezpieczonemu prawa do emerytury bowiem na datę 31 grudnia 1998 r. nie udowodnił on 15 lat pracy w szczególnych warunkach, jak również wszystkich przesłanek warunkujących nabycie prawa do emerytury określonych w art. 46 w związku z art. 29 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie jednolity

tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 748 ze zm.; dalej jako ustawa o emeryturach i rentach z FUS).

W wyrokach sądów *meriti* przyjęto, że ubezpieczony nie spełnił warunków do przyznania mu prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS bowiem na dzień 31 grudnia 1998 r. nie wykazał on okresu 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Na dzień 31 grudnia 2008 r. ubezpieczony nie spełnił również przesłanek określonych w art. 29 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ponieważ nie ukończył 60 lat życia. Sąd drugiej instancji stwierdził ponadto, że ubezpieczony nie może nabyć prawa do emerytury na podstawie art. 32 w związku z art. 46 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, gdyż nie jest wystarczające posiadanie na dzień 31 grudnia 2008 r. 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Konieczne jest spełnienie wszystkich przesłanek warunkujących prawo do emerytury w wieku obniżonym. Ubezpieczony, jako osoba urodzona w dniu 23 lipca 1952 r., na dzień 31 grudnia 2008 r., nie mógł spełnić przesłanki wieku, ponieważ 60 lat ukończył w dniu 23 lipca 2012 r.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku wywiódł ubezpieczony, zaskarżając go w całości i wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy, a także o zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Skarga kasacyjna została oparta na podstawie naruszenia prawa materialnego - art. 184 ust. 1 i 2 w związku z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS poprzez przyjęcie, że ma on pierwszeństwo stosowania przed art. 46 ust. 1 w związku z art. 32 tej ustawy oraz art. 29 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 46 ustawy o emeryturach i rentach z FUS poprzez jego błędną wykładnię i uznanie, że wiek 60 lat należy ukończyć do dnia 31 grudnia 2008 r.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został oparty na wystąpieniu w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz z uwagi na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej w związku z naruszeniem art. 46 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Skarżący zwrócił również uwagę na konieczność utrwalenia zasady wynikającej z wyroku Sądu Najwyższego z 30 maja 2006 r., I UK 321/05 (OSNP 2007 nr 11-12, poz. 171), a mianowicie, iż w sprawach z zakresu

ubezpieczeń społecznych ciężar dowodu obciąża organ rentowy, który musi bardzo dokładnie wykazać te wszystkie okoliczności, które decydują o załatwieniu sprawy.

Przesłankę wystąpienia w sprawie istotnego zagadnienia prawnego skarżący sprowadził do autorytatywnego udzielenia odpowiedzi na pytania:

- czy mający pierwszeństwo stosowania w niniejszej sprawie art. 46 ustawy o emeryturach i rentach z FUS umożliwia doliczenie do stażu 15 lat pracy w szczególnych warunkach i szczególnym charakterze okresu zatrudnienia po dniu 1 stycznia 1999 r. do dnia 31 grudnia 2008 r.;
- czy jest dopuszczalna praktyka, aby przy okazji wyliczania 15 lat pracy w szczególnych warunkach i szczególnym charakterze pomijano art. 46 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS o treści *„warunki do uzyskania emerytury określone w tych przepisach spełnią do dnia 31 grudnia 2008 r.”* i jednocześnie twierdzono, że tenże sam art. 46 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS należy stosować przy okazji uzyskania emerytury z art. 29 ust. 1 pkt 2 tej ustawy, gdyż art. 46 ust. 1 pkt 2 ustawy powinien być stosowany albo w obu przypadkach, albo nie powinien być stosowany w ogóle;
- czy dopuszczalne jest różnicowanie sytuacji prawnej osób starających się o emeryturę z tytułu pracy w szczególnych warunkach i szczególnym charakterze i starających się o emeryturę z art. 29 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w oparciu o art. 46 ust. 1 pkt 2 tej ustawy i czy takie różnicowanie ma charakter dyskryminacyjny;
- czy z uwagi na równość wobec prawa zasadne jest twierdzenie, że żaden mężczyzna urodzony po dniu 31 grudnia 1948 r. a przed dniem 1 stycznia 1969 r. nie ukończy wieku 60 lat do dnia 31 grudnia 2008 r. i skutkiem tego nie uzyska emerytury po ukończeniu 60 roku życia ani z uwagi na co najmniej 35 letni okres składkowy i nieskładkowy, ani ewentualnie z uwagi na 25 letni staż składkowy i nieskładkowy oraz całkowitą niezdolność do pracy, daje podstawy przesądzające o dyskryminacyjnym charakterze unormowania art. 46 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a tym samym że jest to błąd legislacyjny poprzez pozbawienie praw nabytych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Odnosząc się do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego stwierdzić należy, że aby było to możliwe, to konieczne byłoby przedstawienie problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni. Zagadnieniem prawnym jest bowiem zagadnienie, które wiąże się z określonymi przepisami prawa materialnego lub procesowego, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie na zagadnienie prawne uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez jego sformułowanie jako problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do rozważenia, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950, czy z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307). Wskazać ponadto należy, że rozstrzygnięcie wątpliwości interpretacyjnych nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia, ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575 oraz z dnia 19 lutego 2014 r., I PK 270/13, LEX nr 1646097). W sprawie nie występuje więc istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., jeżeli ocena sformułowanego przez skarżącego problemu

jest jednoznaczna (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2007 r., I PK 220/07, LEX nr 864044).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt rozpoznawanej sprawy warto zauważyć, iż Sąd Najwyższy wielokrotnie w swoim orzecznictwie prezentował pogląd, że różnica pomiędzy art. 184 a art. 32 i art. 46 ustawy o emeryturach i rentach z FUS polega wyłącznie na tym, że ten pierwszy dotyczy osób, które w dniu wejścia w życie ustawy emerytalnej legitymowały się już wymaganymi okresami zatrudnienia, w tym okresem pracy w warunkach szczególnych, ale nie osiągnęły jeszcze wieku emerytalnego, natomiast dwa ostatnie mają zastosowanie do ubezpieczonych, którzy wymagany staż ogólny lub szczególny osiągnęli po dniu wejścia w życie powołanej ustawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 325/11, LEX nr 1125267; uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 2007 r., II UZP 14/06, OSNP 2007 nr 13-14, poz. 199 oraz wyrok z dnia 18 lipca 2007 r., I UK 62/07, OSNP 2008 nr 17-18, poz. 269).

Z kolei w wyrokach z dnia 16 czerwca 2011 r., III UK 217/10 (LEX nr 950438), z dnia 8 października 2010 r., II UK 103/10 (OSNP 2012 nr 1-2, poz. 22), z dnia 6 lutego 2009 r., I UK 234/08 (LEX nr 571847) Sąd Najwyższy stwierdził, że przewidziana w art. 46 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS regulacja uzależniająca nabycie przez ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. a przed dniem 1 stycznia 1969 r. prawa do emerytury na podstawie art. 29 ustawy od spełnienia wszystkich warunków określonych w tym przepisie do dnia 31 grudnia 2008 r. - w tym wymaganego wieku - nie narusza zasady równości kobiet i mężczyzn w zakresie zabezpieczenia społecznego. Fakt, że ustawodawca określa odmiennie wiek kobiet i mężczyzn w art. 29 ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie stanowi zatem sam z siebie dyskryminacji. Takie rozwiązanie prawne jest powszechnie akceptowane (por. motywy wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 października 2007 r., w sprawie o sygn. akt P 10/07) i nie tylko nie stoi w sprzeczności z Konstytucją RP, ale także z art. 7 dyrektywy 79/7/EWG z dnia 9 lutego 1976 r. w sprawie wprowadzenia w życie zasady równego traktowania kobiet i mężczyzn w zakresie dostępu do zatrudnienia, kształcenia i awansu zawodowego oraz warunków pracy (Dz. Urz. L. 39 z dnia 14 lutego 1976 r., s. 40 - Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 1, s. 187).

Odnosząc się zaś do powołanej przez skarżącego przesłanki przyjęcia skargi w postaci oczywistej zasadności skargi kasacyjnej należy w pierwszej kolejności zauważyć, że w judykaturze przyjmuje się, iż nie jest możliwe jednoczesne wykazywanie, że w sprawie istnieje zagadnienie prawne dotyczące wykładni określonych przepisów prawa i że skarga oparta na naruszeniu tych przepisów jest oczywiście uzasadniona. Albo jest tak, że wykładnia danych przepisów jest prosta i w związku z tym ich naruszenie jest oczywiste, albo tak, że wykładnia ta rodzi istotne zagadnienie prawne, wobec czego naruszenie przepisów nie może być oczywiste (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, LEX nr 1770903). Ubocznie godzi się jedynie nadmienić, że oczywista zasadność skargi, przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że doszło do kwalifikowanego naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2013 r., III SK 19/13, LEX nr 1402642 oraz z dnia 3 grudnia 2014 r., III PK 75/14, LEX nr 1621619), a przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2007 r., III CSK 216/07, LEX nr 560577 oraz z dnia 20 marca 2014 r., I CSK 18/14, LEX nr 1522063). Skarżący jest w tym zakresie zobowiązany do sformułowania w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania odpowiednich wywodów potwierdzających tę okoliczność, a należy pamiętać, że o oczywistości naruszenia prawa możemy mówić jedynie, gdy w rozpoznawanej sprawie doszło do sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2013 r., III SK 43/12, LEX nr 1331343). W orzecznictwie podkreśla się, że powinny to być naruszenia o charakterze elementarnym polegające w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2014 r.,

IV CSK 349/14, LEX nr 1616920), czego w rozpoznawanej sprawie stwierdzić się nie da.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.